

Høringsnotat – endringer i maskinforskriften som gjennomfører EUs forordning 2020/1040

1. Innledning

Arbeidstilsynet foreslår endringer i forskrift av 20. mai 2009 nr. 544 om maskiner (maskinforskriften) som gjennomfører Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 2020/1040 om overgangsordninger for utslippsgrenser av forbrenningsmotorer til mobile ikke-veigående maskiner i forbindelse med covid-19-pandemien ved inkorporasjon.

For omsetting og produksjon av visse mobile ikke-veigående maskiner innebærer endringene i EU-forordning nr 2020/1040 en forlengelse av de opprinnelige fristkrav knyttet til utslipp som følger av forordning 2016/1628.

Maskinforskriften som forvaltes av henholdsvis Arbeidstilsynet, Petroleumsstilsynet og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap er fastsatt med hjemmel i lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven), lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet (petroleumsloven), lov 11. juni 1976 nr. 79 om produktkontroll (produktkontrollloven) og lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (el-tilsynsloven). Arbeidstilsynet har et koordineringsansvar for forskriften.

2. Nærmere om forslaget

Forslaget om endringer i maskinforskriften kommer som følge av endringer i Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 2016/1628 (basisrettsakten) ved gjennomføring av forordning (EU) 2020/1040 (endringsforordningen).

Basisrettsaken får anvendelse på motorer som er montert i et bredt utvalg av maskiner, slik som håndholdte motorsager, snøfresere, snøscootere, enkelte typer vannfartøyer, anleggsmaskiner, lokomotiver mm. Basisrettsakten fastsetter krav knyttet til utslippsverdier for luftforurensing for forskjellige kategorier av motorer til mobile ikke-veigående maskiner, samt tidspunkt for endelig utfasing av de aktuelle motorer.

Covid-19-pandemien har ført til forstyrrelser i forsyningskjeden for kritiske deler og komponenter for motorer omfattet av basisrettsakten. Pandemien har ført til at produsenter av de ovenfor nevnte type mobile ikke-veigående maskiner ikke har kunnet sikre en omsetning av de aktuelle motorer omfattet av «*trinn V*» iht basisrettsakten (trinn V-motorer) innen fastsatt frist. Etter opprinnelig fastsatt frist ville maskinprodusentene ikke lenger lovlig kunne bringe disse maskinene i omsetning på det europeiske markedet. Dersom fristen ikke hadde blitt forlenget ville det kunne ført til store økonomiske tap for maskinprodusentene. For å sikre et velfungerende indre marked, skape rettsikkerhet og unngå mulige markedsforstyrrelser anså derfor EU en forlengelse som nødvendig. Forlengelsen for «*trinn V*» er i endringsforordningen fastsatt til 12 måneder, dvs til 30. juni 2021.

For motorer av underkategori til kategori NRE, som hadde fristdato 1. januar 2020, som fastsatt i vedlegg III for omsetning av trinn V-motorer, innebærer endringen at overgangsperioden og 18-måneders perioden *forlenges med ytterligere 12 måneder* for omsetning for originalutstyrsfabrikanter med en samlet årlig produksjon på under 100 enheter av mobile ikke-

veigående maskiner utstyrt med forbrenningsmotorer. Kravet vedrørende fabrikantens produksjon gjelder likevel ikke for motorer som monteres i mobile kraner. Fristen for å bringe disse motorene/maskinene i *omsetning* utsettes således fra 31. desember 2021 til 31. desember 2022. Tilsvarende utsettes fristen for *produksjon* av slike maskiner fra 30. juni 2021 til 30. juni 2022.

Endringen innebærer ingen utsettelse når det gjelder formotorer i kategori NRS med en motoreffekt som er mindre enn 19 kW og er til bruk i snøfresere da disse har egne overgangsregler. Perioden hvor overgangsmotorer kan bringes i omsetning begrenset til 36 måneder fra datoen i vedlegg III for omsetning av motorer for disse motorene.

3. Gjeldende rett

Maskinforskriften gjennomfører basisrettsakten, Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1628, i norsk rett. Maskinforskriften gjelder ved konstruksjon, bygging og omsetning av maskiner med tilhørende komponenter og utstyr, jf. forskriften § 1. Forskriften er i all hovedsak bygget opp med funksjonskrav og retter seg mot produsenter, importører, leverandører og forhandlere av maskiner.

Maskinforskriften skal sikre at maskiner og sikkerhetskomponenter konstrueres slik at de i minst mulig grad utgjør en risiko for uheldige belastninger eller skade på liv og helse. Forskriften omfatter blant annet utslipp fra forbrenningsmotorer beregnet for bruk i ikke-veigående mobile maskiner som definert i vedlegg XII «*Miljøkrav til forbrenningsmotorer*». Forbrenningsmotorer som konstrueres og bygges for bruk i ikke-veigående mobile maskiner, skal oppfylle kravene i vedlegg XII om miljøkrav til avgasser fra forbrenningsmotorer, jf. § 8 tredje ledd.

Forskriftens vedlegg XII gjennomfører forordning 2016/1628 ved en henvisning til forordningen. Vedlegg XII angir utslippsgrenser for forurensende gasser og partikler (luftforurensing), samt krav om typegodkjenning og merking av motorer. Overgang fra en utslippsgrense til en annen gjennomføres i henhold til fastsatt tabell og innen de frister, de såkalte trinnkravene til de ikke-veigående maskinene. Forordningen *utsetter* fristen for denne perioden for motorer som omfattes av «*trinn V*».

De enkelte trinnkrav og tilhørende frister er ikke inntatt i selve forskriftsteksten, men er av pedagogiske grunner, inkludert i kommentarene til maskinforskriften. Fastsatt tabell for gjennomføring synes ikke videreført i ny kommentar. Hele tabellen foreslås derfor tatt inn i kommentarutgaven og oppdateres med de nye endringene for trinnkrav V-motorer.

3. Gjennomføring av Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 2020/1040

Endring i Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 2016/1628 (basisrettsakten) gjennomføres ved Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2020/1040 av 15. juli 2020 om endring av forordning (EU) 2016/1628 med hensyn til dens overgangsordninger grunnet covid-19-krisen (endringsforordningen). Endringsforordningen ble vedtatt 15. juli 2020. Den har tilbakevirkende kraft og gjelder i EU fra 1. juli 2020.

Motorer skal bringes i omsetning på det europeiske markedet basert på fastsatte frister med utslippsverdier for luftforurensing (utslipp av forurensende gasser og partikler) fra de motorer som omfattes av forordningen, jf. basisrettsakten art. 58. Trinnkravene er gradvis blitt skjerpet og fra perioden 2019 til 2020 trer trinnkrav V i kraft for de aktuelle motorene. De i forordningen angitte frister for utslippsverdier i de enkelte trinnkrav kan ikke overskrides. Det gis heller ikke adgang til

dispensasjon fra dette.

Covid-19 pandemien har som nevnt nødvendiggjort en utvidelse av fastsatt frist for en utfasing av motorer omfattet av «trinn V» for mobile ikke-veigående maskiner som skulle vært sluttført 31. juni 2020. Endringsforordningen innebærer en forlengelse av fristen for lovlig omsetning av motorer og maskiner omfattet av trinnkrav V. Motorene må være produsert senest 31. desember 2019. Det åpnes dermed ikke for produksjon av flere motorer fra et tidligere trinnkrav.

Frist for omsetting av for mobile ikke-veigående maskiner omfattet av «trinn V» foreslås forlenget med ett år fra den 30. juni 2020 til den 30. juni 2021. Fristutsettelsen tar sikte på å imøtekomme de økonomiske konsekvenser som ellers ville rammet motorfabrikanter med slike maskiner på lager, noe som innad i EU antas å være ca. 40. 000 motorer.

Når en forskrift endres som følge av at nye EU-rettsaker skal innarbeides, må EØS-henvisningsfeltet i forskriften oppdateres, noe som vanligvis innebærer at endringsrettsakten tilføyes. Arbeidstilsynet foreslår at forordningen gjennomføres i norsk rett ved *en oppdatering av maskinforskriftens EØS-hjemmelsgrunnlag samt endring i forskriftens vedlegg XII «Miljøkrav til forbrenningsmotorer».*

4. Administrative og økonomiske konsekvenser ved gjennomføring av forordningen

Fristforlengelsen av for mobile ikke-veigående maskiner av «trinn V» trer dermed i stedet for tilsvarende frist etter forordning 2016/1628.

Gjennomføringen antas, ut over ordinært regelverksarbeid, ikke å ha administrative konsekvenser for offentlige myndigheter.

I Norge er det noen få store og internasjonale maskinprodusenter. For norske maskinprodusenter med maskiner som omfattes av fristforlengelsen vil endringen være positiv i og med at disse dermed lovlig vil kunne bringes i omsetning. I tillegg unngår maskinprodusentene et økonomisk tap, noe som må anses samfunnsøkonomisk. Gjennomføringen anses ikke å føre til store negative konsekvenser for norske aktører.

Fristforlengelse vil imidlertid kunne føre til en senere utfasing av grenseverdiene for forurensende motorer enn planlagt. Utvidelsen er begrenset til ett år, og eventuelle negative miljøkonsekvenser vil dermed være tidsavgrenset. Fristforlengelsen gjelder kun motor produsert senest 31. desember 2019.

Arbeidstilsynet anser, etter en helhetlig vurdering, at de positive virkningene av en fristforlengelse av nevnte trinnkrav, og samfunnsnyttene knyttet denne forlengelsen, overstiger eventuelle negative miljøkonsekvenser.

Forslag til endringer i maskinforskriften (*endringer i kursiv*)

Hjemmel: Fastsatt av Arbeids- og sosialdepartementet [XX] i samråd med Justis- og beredskapsdepartementet og Klima- og miljødepartementet med hjemmel i lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid, stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) § 5-5 nr. 7.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg II kap. XXIV nr. 1i (forordning (EU) nr. 2016/1628 *endret ved forordning (EU) 2020/1040*).

Vedlegg XII: Miljøkrav til forbrenningsmotorer

Gjennomføring av forordning (EU) nr. 2016/1628, *endret ved forordning (EU) 2020/1040*
EØS-avtalen vedlegg II kapittel XXIV nr. 1 i (forordning (EU) nr. 2016/1628 *endret ved forordning (EU) 2020/1040*) om utslippsgrenser for forurensende luftarter og partikler for og typegodkjenning av forbrenningsmotorer til mobile ikke-veigående maskiner gjelder som forskrift, med de tilpasninger som følger av vedlegg II, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

Utfyllende rettsakter som er fastsatt i medhold av forordning (EU) nr. 2016/1628 gjelder som forskrift fra den dag de er inntatt i EØS-avtalen, med de tilpasninger som følger av EØS-avtalen vedlegg II, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.